

„Gniazda” kijanek

Kijanki żab i ropuch, zamieszkujące płytkie zbiorniki stojącej wody o mulistym dnie, mogą wygrzebywać charakterystyczne zagłębienia nazywane „gniazdami” kijanek (*tadpole nests, Froscillaroen-Millden*). Mają one zazwyczaj 2-4 cm średnicy oraz do około 1 cm głębokości. Są okrągłe do wielokątnych w zarysie, zazwyczaj ciasno upakowane i mogą zajmować wiele metrów kwadratowych dna. Twory te wywołały swego czasu ożywioną dyskusję geologów badających struktury sedimentacyjne oraz kopalne ślady zwierząt, czyli skamieniałości śladowe. Powodem dyskusji było znalezienie podobnych kopalnych struktur w skałach osadowych różnego wieku, począwszy od syluru. Okazało się jednak, że są one interferencyjnymi zmarszczkami prądowymi wyłącznie fizycznego pochodzenia. Zresztą żaby i ropuchy wraz z innymi płazami bezogonowymi (*Anura*) znane są dopiero od jury dolnej. Jak dotąd nie znaleziono nie budzących wątpliwości kopalnych struktur, które można by przypisać kijankom.

Współczesne gniazda kijanek są stosunkowo rzadkie. W literaturze odnotowano nie więcej niż kilkanaście ich wystąpień. Autor obserwował je w niewielkiej kałuży przy drodze z Hecho do Ansó (ryc. 1), na północny zachód od Jaca, w Pirenejach hiszpańskich, 30 czerwca 1998 roku.

„Gniazda” kijanek w kałuży w Pirenejach hiszpańskich.
Czerwiec 1998

Niektórzy przypuszczali, że kijanki wzbudzają przepływ wody w różnych kierunkach i powodują powstanie interferencyjnych zmarszczek prądowych. Jednak akcja kijanek jest zbyt słaba, by powodować przepływ zdolny formować zmarszczki prądowe. Obserwacje wykazały, że kijanki przekopują osad poszukując pożywienia. Przerabiany osad nie może być usunięty poza zbiornik. Gromadzi się on więc między przekopującymi kijankami w postaci małych grzbietów. Przy dużym zagęszczeniu kijanek, grzbiety te są wąskie i łączą się w sześcioboczną sieć. Zazwyczaj można zaobserwować kilka kijanek w jednym zagłębieniu. Akcja rozkopywania osadu nie jest jednak częsta. Kijanki najczęściej pływają lub spoczywają na dnie zagłębień.

Możliwość zachowania takich struktur w stanie kopalnym jest niewielka z uwagi na ich rzadkość i nietrwałość. Bardzo łatwo mogą być zniszczone przez przepływ wody wywołany na przykład wiatrem. Niewielkie zbiorniki wody, w których się je spotyka ulegają często wysychaniu. Wyschnięty osad pęka i ulega pokruszeniu. Znane są jednak przykłady zachowania innych, równie delikatnych lecz pospolitych struktur, na przykład śladów pelzania niewielkich bezkręgowców na dnie kałuż. Znalezienie więc kopalnych gniazd kijanek jest możliwe.

Alfred Uchman